

Wyjątkowe i zagrożone

2016-12-14

Dzisiejszym artykułem kontynuujemy cykl prezentujący rośliny występujące na terenie Polski, których obecność jest zagrożona lub skrajnie zagrożona. Przyczyny takiego stanu są bardzo różne - wynika to zarastania nieużytkowanych łąk, zmian zagospodarowania terenów, na których rosną, takie jak zaoranie, czy zabudowa, a nierzadko lekkomyślności człowieka, który zrywa je ze względu na wyjątkowe kwiaty. Dlatego rośliny o których piszemy objęto ochroną na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin. Jednak sam fakt objęcia ich ochroną prawną nie wystarczy, jeżeli nie zrozumiemy potrzeby jej wprowadzenia. Dlatego warto poznać te rośliny, ich ciekawy wygląd, warunki jakich potrzebują do wzrostu i dowiedzieć się co im zagraża.

Ciemiernik czerwonawy albo purpurowy *Helleborus purpurascens* występuje głównie w Karpatach – dlatego nazywany jest subendemitem karpackim. W Eurazji znanych jest ok. 20 różnych gatunków ciemierników. W Polsce ciemierniki czerwonawe można obserwować w Bieszczadach Zachodnich. Rosną na połoninach oraz w lasach w nasłonecznionych miejscach np. zrębach, osuwiskach czy polanach. Często uprawiane są w ogrodach botanicznych. Ciemierniki czerwonawe wyróżniają się dużymi ciemno czerwonymi kwiatami, które pojawiają się wczesną wiosną (marzec-kwiecień), zaraz po ustąpieniu śniegów. Pędy kwiatowe są odporne na mróz. Charakterystyczne dłoniaste liście odziomkowe wyrastają później (maj), już po zakwitnięciu rośliny.

Gatunek ten został wymieniony w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin jako narażony na wyginiecie (status zagrożenia VU – z ang. *vulnerable*), ze względu na fakt, że znajduje się na tylko 7 stanowiskach o małej liczbie osobników. Dodatkowo zagrożeniem dla niego jest zarastanie siedlisk, na których rośnie, w wyniku zaprzestania wypasu i koszenia połonin. Przykładowo na Małym Jaśle jego populacja zmniejszyła się o 80 % w ciągu 10 lat. W Polsce podlega ochronie ścisłej.

Nazwa łacińska tej rośliny pochodzi z greckiego (*elein* - zranić, *bora* - jedzenie) i związana jest z jej trującymi właściwościami. Ze względu na zawartość glikozydów nasercowych wykorzystywana była w lecznictwie.

Źródło informacji:

- GBIF Secretariat: GBIF Backbone Taxonomy. <http://www.gbif.org/species/2741682>
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H. (red.). 2008. Czerwona Księga Karpat Polskich. Rośliny naczyniowe. Instytut Botaniki im. W. Szafera i Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków
- Kaźmierczakowa R., Zarzycki K., Mirek Z. (red.). 2014. Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Polish Red Data Book of Plants. Pteridophytes and flowering plants. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.

Wyjątkowe i zagrożone - Ciemiernik czerwonawy albo purpurowy

